

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ĮSTATYMO „DĖL KONVENCIJOS, KURIA ĮSTEIGIAMA TARPTAUTINĖ PARAIŠKŲ
DĖL UKRAINOS NAGRINĖJIMO KOMISIJA, RATIFIKAVIMO“
PROJEKTO**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Konvencijos, kuria įsteigiama Tarptautinė paraiškų dėl Ukrainos nagrinėjimo komisija, ratifikavimo“ projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant ratifikuoti Konvenciją, kuria įsteigiama Tarptautinė paraiškų dėl Ukrainos nagrinėjimo komisija (toliau – Konvencija). Konvencija laikytina ratifikuotina tarptautine sutartimi pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnio pirmosios dalies 6 punktą (daugiašalė tarptautinė sutartis). Priėmus įstatymą dėl Konvencijos ratifikavimo būtų įvykdytos Konvencijai įsigaliooti būtinos Lietuvos Respublikos vidaus teisinės procedūros.

Konvenciją parengė Tarpvyriausybinių derybų komitetas dėl Komisijos įsteigimo (toliau – Komitetas). Komitetas parengė Konvencijos, prie kurios gali prisijungti ir šalys ne Europos Tarybos valstybės narės, projektą, atitinkantį Europos Tarybos sudaromų daugiašalių sutarčių standartą. Konvenciją 2025 m. gruodžio 16 d. Hagoje diplomatinės konferencijos (toliau – Diplomatinė konferencija) metu pasirašė užsienio reikalų ministras Kęstutis Budrys. Šiuo metu Konvenciją yra pasirašiusios 35 valstybės ir Europos Sąjunga. Konvencijos 30 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Konvencija įsigalios pirmąją mėnesio dieną, einančią po trijų mėnesių laikotarpio nuo tos dienos, kai bus įvykdytos dvi ratifikavimo sąlygos: kai ją ratifikuos 25-ios Konvenciją pasirašiusios šalys ir kai šių Konvenciją pasirašiusių šalių individualių finansinių įnašų suma į Rusijos Federacijos agresijos prieš Ukrainą padarytos žalos registro (toliau – Žalos registras) 2025 metų biudžetą sudarys ne mažiau kaip 50 procentų bendro Žalos registro 2025 metų biudžeto dydžio (50 procentų Žalos registro biudžeto 2025 m. sudaro 3 692 150 Eur).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo ir parengė Užsienio reikalų ministerijos Tarptautinės teisės grupės (vadovė Ingrida Bačiulienė, tel. +370 706 529 10, el. p. ingrida.baciuliene@urm.lt) vyresnioji patarėja Kristina Jurksienė (tel. +370 706 525 11, el. p. kristina.jurksiene@urm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

2023 m. gegužės 12 d. Europos Tarybos Ministrų Komiteto rezoliucija Nr. CM/Res(2023)3 priimtas Išplėstinis dalinis susitarimas dėl Rusijos Federacijos agresijos prieš Ukrainą padarytos žalos registro, prie kurio yra prisijungusi ir Lietuvos Respublika. Konvencija yra tarptautinė teisinė priemonė, kuria įsteigiama Tarptautinė paraiškų dėl Ukrainos nagrinėjimo komisija (toliau – Komisija), sudaranti antrąjį tarptautinio kompensavimo mechanizmo komponentą. Pagal Konvenciją, įsteigus Komisiją ir paskyrus jos vykdomąjį direktorių Žalos registro veikla bus perduota Komisijai. Perėmusi Žalos registro veiklą Komisija pradės su paraiškomis susijusius veiksmus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Diplomatinės konferencijos Baigiamajame akte, kurį pasirašė ir užsienio reikalų ministras Kęstutis Budrys, pabrėžta, kad Rusijos Federacija turi prisiimti visas teises pasekmes, kylančias iš jos neteisėtų veiksmų, įskaitant pareigą vykdyti reparaciją už padarytą žalą.

Komisija bus nauja administracinė institucija, kuri peržiūrės, vertins ir priims sprendimus dėl prašymų atlyginti žalą ar nuostolius, patirtus dėl Rusijos Federacijos tarptautinės teisės požiūriu neteisėtų veiksmų Ukrainoje arba prieš Ukrainą. Komisija nustatys kiekvienu atveju mokėtinos kompensacijos, jei tokia turi būti, dydį.

Konvencija nustato Komisijos įgaliojimus ir funkcijas, teisinį subjektiškumą, organizacinę struktūrą, paraiškų nagrinėjimo tvarką, Žalos registro perdavimą Komisijai ir kitus klausimus.

Konvencijoje numatoma, kad Komisijos būstinė bus vienos iš Konvencijos šalių teritorijoje, taip pat kad Komisija turės biurą Ukrainoje. Be to, Diplomatinės konferencijos baigiamojoje rezoliucijoje prašoma Nyderlandų Karalystės priimti Komisijos būstinę savo teritorijoje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Neigiamų pasekmių dėl priimto Įstatymo projekto nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Priimtas Įstatymo projektas nedarys įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Priimtas Įstatymo projektas nedarys įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Lietuvos Respublikos strateginio lygmens planavimo dokumentams. Įstatymo projektu prisidedama prie Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje nustatytų išpareigojimų aktyviai veikti tarptautinėse organizacijose ir kituose daugiašaliuose formatuose svarbiausiais globalios politikos klausimais, ypač Rusijos agresijos prieš Ukrainą, atsakomybės už tarptautinės teisės pažeidimus užtikrinimo srityje (programos 331 punktas), ir bendradarbiauti su tarptautine bendruomene, kad būtų užtikrintas teisingumas agresijos nusikaltimo, karo nusikaltimų ir kitų tarptautinių nusikaltimų aukoms (programos 337 punktas).

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymo inkorporavimui į teisinę sistemą priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitų galiojančių įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo ir kitų norminių teisės aktų rengimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Įstatymo projekte nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų, kuriuos reikėtų vertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis.

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos Sąjungos teisės aktams. Pažymėtina, kad Europos Sąjunga taip pat prisijungė prie Konvencijos kaip jos narė.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia lydimųjų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys

Priėmus Įstatymo projektą lydimųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Šiuo metu nėra paskelbta konkrečios sumos, kurią Lietuva kasmet mokės Komisijai. Pagal Konvencijos nuostatas, Komisijos veikla finansuojama per valstybių narių metinius privalomus įnašus ir savanoriškas lėšas. Metinius įnašus nustatys Komisijos Finansų komitetas pagal įnašų skalę, paprastai taikomą Europos Tarybos biudžetui.

Numatyta, kad metiniai valstybių narių Žalos registro įnašai taps Komisijos finansavimo dalimi, kai Komisija pradės veikti ir jai bus perduota Žalos registro veikla. 2026 m. papildomų lėšų poreikis nenumatomas, nes Konvencija 2026 m. neįsigalios.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas derintas su suinteresuotomis institucijomis.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „ratifikavimas“, „Konvencija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

---